

218 Lib. III. P. II. De Martyrum

Martyr
in palma
florens.

S. Hiero.

S. Hiero.

præserim insignis, & spei semper vernantis emblemata; quia arbor semper viridis, sursum erecta, etiam dum oneribus premitur. Quapropter S. Hierony. in cap. Isaiae 65. 22. *Iustus ut palma florebit, quotidie triumphans de adversariis, & in signe victoriae præferens. Secundò, sicut cedrus libani multiplicabitur. Alii efferunt crescet, diffundet se se, eminebit, frondescet, assurget in altum. Nec mirum, cùm sint in domo Domini plantati, id est, Deo ipsi adhærent tenacissime per spem in illo fixam. Subinde, in atris domus Dei nostri florebunt.* S. Hieronym. germinabunt. Tertio, adhuc multiplicabitur in senecta uberi. S. Hieronymus; fructificabunt. Alii; germinabunt, florescent. Quarto, & bene patientes erunt, ut annuncient. S. Hierony. frondentes erunt. Hebraicè, *virides, validi bene, germinantes, & floridi erunt. Pro patientes ponitur greca vox, quæ (ut nosl. Loranus obseruat) significat facile pati, & affici, obnoxium esse injuria, expositum corpus injuriis habere.* De Martyribus potissimum videtur sermo, quorum spes in Deo eos vernantes reddit, florescentes, germinantes, & fructuosos inter adversa quæque, & mortis discrimina.

C A P. XIII.

Spes levamentum Martyribus magnum, magnisque, inter acerbissima cruciamenta, solatum adducit.

Pro: 10. 28. **790** *S*unt in primis pro hoc instituto opportuna Salomonis verba Prover. 10. 28. *Expectatio Iustorum lætitia; spes autem impiorum peribit.* Sermo est in posteriori hemisphærio de impiorum spe, quæ incerta est omnino, & ancesps, utpote in rebus incertis, & caducis collocata; atque adeò frustabilis, & non nisi dolorem, & angorem affers. Longè aliter Martyrum spes, quæ tanta est, tamquam certa, & constans, ut ad magnos labores, & ingentes tribulationes generosè subeundas animum erigit, lætitia atque incredibili alacritate perfundat. Propterea illorum *expectatio seu spes*, non lœta modò, sed *lætitia* ipsa appellatur. Ex spe enim redundat gaudium; & usque eò copulantur spes, atque *lætitia*, ut spem habere idem sit in scriptura, atque eximiè *lætari*. Job 22. 26. *Super omnipotentem delitiis afflues, & elevabis ad Deum faciem tuam.* Ubi *delitiis* affluerit vero frui ac solido gaudio, & profusa quadam hilaritate. LXX. exprimunt tam effusa exultationis causam, ostenduntque idem profus esse summo gaudio affici atque in Domino sperare: *Tunc fiducialiter ages coram Domino, inspiciens calum hilari-ter.* Et cap. 27. 8. agens de impiis, qui spem suam in humanis commodis, & ornamenti collocabant, affirmat, cùm durum aliquid patenterit, aut timerent, in summas redactos fuisse angustias, & mœrores, quia spes in Deo aberat, quæ mœrentem animum consolatur, & exhibilat in benè duro malorum conflictu. Quæ est spes hypocrita si avarè rapiat? Numquid Deus audiet clamorem ejus, cum venerit super eum angustia? Minimè audiit. Quare? Quia spes in Deo non adest, ac proinde neque impendentis mali effugium, aut levamentum per gaudium, & lætitiam

spes, & la-
titia idem.

Job 22.

Mundana
spes mœrori
adfo ciata.

Job 27. 8.

ex spe in Deo redundantem. Propterea subtextit: *aut poterit in omnipotenti delectari?* LXX. transferunt; *habet ne fiduciam*, aut *spem coram eo?* At justus sic premitur, ut non deprimatur dolore, & cruciamentis; sic acerba quæque subit, ut incredibili perfundatur gaudio, & lætitia, nam hæc ita cum spe in divino Numine fixa connectuntur, ut idem non sic *spe in Deo*. Alii efferunt crescet, diffundet se se, eminebit, frondescet, assurget in altum. Nec mirum, cùm sint in domo Domini plantati, id est, Deo ipsi adhærent tenacissime per spem in illo fixam. Subinde, in atris domus Dei nostri florebunt. S. Hieronym. germinabunt. Tertio, adhuc multiplicabitur in senecta uberi. S. Hieronymus; fructificabunt. Alii; germinabunt, florescent. Quarto, & bene patientes erunt, ut annuncient. S. Hierony. frondentes erunt. Hebraicè, *virides, validi bene, germinantes, & floridi erunt. Pro patientes ponitur greca vox, quæ (ut nosl. Loranus obseruat) significat facile pati, & affici, obnoxium esse injuria, expositum corpus injuriis habere.* De Martyribus potissimum videtur sermo, quorum spes in Deo eos vernantes reddit, florescentes, germinantes, & fructuosos inter adversa quæque, & mortis discrimina.

Ot spem in
Deo fixam,
qua mœ-
rorem deter-
sit.
Job 19. 27

tes bestiolas ex ulceribus erumpentes ad pastum ludendo revocaret, ne alimento carerent; vel postius ut majores diurnioresque essent cruciatus. Unde, rogo, tam inuicatum gaudium in Deum ipsum quodammodo redundans, rufus, & lufus, inter cruciamenta, vel dictu etiam horribilia? Certè, ut opinor, ab una spe Virtute in Deo fixa, & animo suo altè reposita. Quod ipse Jobus videtur fateri luculentep. cap. 19. 27. Ubi novâ quadam illustratione cælitus eruditus futuram animæ beatitudinem, & corporum resurrectionem ad Christi Domini exemplar agnoscens, spe tantæ felicitatis eretissimâ omnem sibi mœrem detergit, maximoperè est recreatus, confirmatus, & eximio perfusus gaudio. Hanc ille spem, & nova, quæ ei aſſulere, solaria, non nisi cordis siue præcordiorum cuiuslibet credidit perpetuò conservanda: *Reposita est hæc spes mea in finu meo: penitus infixi, & intinxit in corde abstrusi, ut rem charissimam, & pretiosissimam; qua languentem animum reficiat, & integrat, præcordia exhibaret, & vitam inter immanissimos cruciatus faciat esse vitalem, & jucundam.* Nam jucunditas cordis hæc est vita hominis. Certè ad ingentem voluptatem, atque summum cordis solatium, prementibus adversis, quid spes ipsa in Deo collatâ opportunius?

Prov. 13.
12.

793 Premo etiam hic pulchrum illud Salomonis effatum Proverb. 13. 12. *Spes, que differtur affigit animam: lignum vite desiderium veniens.* Ex Hebreo efferas, *Lignum vivificationum, sanitatum, iuscificationum, extractionum, instauracionum.* De paradisi ligno intelligit Rodolphus; & priora verba de caduca bonorum corruptibilium spe mirum in modum angente animum, quia suos spectatores deludit: posteriora verba capit de spe immortalium bonorum in Deo fixa. Quæ jure meritò ligno vitæ, seu vitarum assimilatur; quia vitam elargitur omni voluptate plenam, ab omni ærumna, & dolore alienam, illi adsimilem, quam in paradiſo arboris vitæ seu vitarum fructus vescentibus præbebat. Etenim, conditus à Deo est Paradisus voluptatis, ac deliciarum, in quo summus artifex magnificentia suæ dulcedinem demonstravit. *Cum igitur Scripturam audieris enarrarem quæ pertinent ad paradiſum, omnibus affectionibus semotis, ad corrutum converte animum, atque repertis ibi paradiſum.* Monet sapient., & piè Divus Marcus Heremita in Opusculo de Paradiſo, & lege spirituali. In hoc cordis humani horito divinissimo productum à Deo est omne genus arborum, plantarum, florarum atque herbarum, omnigenas videlicet Virtutes, quæ varietate sua, multitudine, ac jucundissima suavitate animum reficiunt, atque exhilarant. Inter Theologicas Virtutes medium tenet locum *Spes Christiana*, quam percommodè appellat Rex sapiens *lignum*, seu *arborem vita*: arbor certè pulcherrima, ramis & frondibus nemorosa semper, proceritate excelsa, frugifera, florida: arbor suavissimæ jucunditatis, cordi, & animo deliciosa: quæ qui fruitur, jucundissimè semper atque beatissimè vivit; cum vitalis arbor sit, ejusque poma vivifica ambrosiâ, nectare, nepe, the, Deorum immortalium potionem, & cibo ex

```
prela, sonant enim omnia vacuitatem ab an-
```

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

Spe. Cap. XIII.

219

goribus, dolore, morte, omniq[ue] mole ia. Arbor hæc in Jobi ac reliquorum Martyrum corde, veluti in amænissime Paradiſo plantata, ac Deo fixa, illis erat vivificatio, sanitati, suscitatio, extractioni, instauratio, voluptati, hilaritati, jucunditati. Quod si arbor illa terrestris Paradiſi, specimen quoddam erat, figura atque adumbratio æternæ felicitatis cumulatissime, ac perpetuò degustanda in cælesti Paradiſo; ita *Spes in posse ut in ea arbore prægustarent quodammodo lessione reba*do æternæ beatitudinis deliciæ, & fructus, *gni cælestis id quoque potiore jure prædicandum de spe martyres Theologica.* Ut enim peregregiè S. Lau**intradicit.** Justin. in ligno vitæ cap. 2. de spe: *Spes in possessionem regni cælestis animam quodammodo introduct, & existentibus in hac vita mortali immortaliter attingere facit: si cut legitur de Beatis Martyribus scriptum: si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. Ab illis enim, dum mortis tolerancia indubitanter excipiunt, spes immortalitatis evidenter asseritur, & suaviter degustatur.* Hoc illud est procul dubio, quod Salomon dicit: *Lignum vitae desiderium veniens:* quia per spem, jam jam æternum gaudium, ac deliciae venire sentiuntur, & magna ex parte tenentur. Quid mirum tantæ perfundantur hilaritate ac jucunditate Martyres inter acerbissima quæque cruciamenta, si tale illis æternarum levamentum præstò aderat?

794 Denique si plura Patrum suffragia, ea que præclarissima vide cupis ad rem præsentem, lege Sancti Macharium Homil. 26. S. Chrysostom. Homil. 3. de Provident. Dei, S. Basili. in Psalm. 1. 1. & Homil. de Gratiarum actione. Origensem Homil. 9. in Exod. Origenem, ubi ita. *Futurorum spes laboranibus requiem, & solatium parit; sicut in agone positis dolorem vulnerum mitigat spes coronæ.* Astipulatur Augustinus in Sam. 10. ad fratres in Heremo: *O spes tu omnia portare facis dulciter, & suaviter: per te Apostoli ad moriem gaudentes perrexerunt.* Atque interim, ut innumeris aliis parcam, audi S. Lauren. Justin. in ligno vitæ, cap. 2. *Spes patientis ad portare facit onus praesentis miseriae.* Ille etenim bene novit in exterioribus miseriis sustinere, qui scit de spe interna semper gaudere. Quibus omnibus major splendor accrescit ex dicendis capite sequenti.

C A P. XIV.

Martyres, ratione Spes, quæ pollebant, æternas glorie delicias prægustabant, adhuc inter acerbissima cruciamenta.

795 Ræfixum hoc institutum spectant in primis verba Salomonis Sapie. 3. 4. ubi sermo est (juxta multorum Patrum mentem) de Sanctorum Martyrum certaminibus, & spe, qua in ipso martyrio robabantur ad ardua quæque subeunda. Sic putant Interpretum non pauci. *Etsi coram Sap. 3. 4. hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est.* Aiqui Martyrum spes dicitur *immortalitate plena*, eà (ut par est credere) de causa, quia adhuc in hac vita existentes, cruciamenta, & mortem opprimentes, usque adeò spe certa atque indu-

T 2

220 Lib. III. P. II. De Martyrum

S. Bona.

Eterna felicitas in spe, ut in flore, prælatis.

S. Justin.

Ad Ro:
5. 2.

S. Bern.

In Martyrum spe latenter beatæ deliciæ.

S. Justin.

Spes vigilia est aeterna solemnitas, sed non diuinaria.

indubitate ad divini Numinis fruitionem erigebantur, ut jam jam frui viderentur æternæ vitæ atque immortalis felicitatis deliciae. Quærit hic S. Bonavent. quidnam sit Martyrum spem esse Immortalitatem plenam? Respondeat: Non qualis fuit illa primorum Parentium, scilicet cum possibilitate moriendi: sed qualis Beatorum in celo. Preme hæc verba, qualis Beatorum in celo: talis est immortalitas gloriarum, quæ spes Martyrum plena extat, continetur, & prægustatur æterna felicitas in spe, uti in flore seu semine: cum vero Martyres pro Christo patiuntur, tunc quidem illorum spes grandescit, turget, gliscit, & immortalitatis gloriose delicias prægustandas exhibet ut in gloria cumulatæ, ac perpetuæ degustandas exhibeat, dècidente ipsa uti flore. Latebat ergo occulta gloria in Martyris diveniatis spe, illa eadem, quæ in celo patet, & ex ipsa spe erumpit omnino revelata, tanquam fructus ex flore: non enim est Martyrum spes inanis, & vacua, sed gloriae immortalitatem plena. Applaudit huic existimationi S. Laurentius Justinianus verbis cap. antelapsi, numero 793, relatis, illa hic expende. Non enim Martyres tam horribilia cruciamenta perferrent, tamque immanimas neces, nisi per spem, fidei imo, laboribus ipsi, adficiatam, certi redderentur de futura gloriae immortalitate; ipsamque gloriam sub indubitate spe abconditam prægustarent, tanquam præcoce fructus in floribus.

796 Consonat Apostolus, & Martyr Paulus, qui diversimodis tribulationibus, & cruciatibus affectus fatetur, se per spem gloriae laboribus, & pressuris comitatum delibasse uberrimè ipsius gloriae delicias, Gloriamur in spe gloriae filiorum Dei. Non solum autem, sed, & gloriari in tribulationibus: scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio autem spem. Ad Roman. 5. 2. Quorum verborum commentator melle dulciorem accipe ex mellitissimo, ac piissimo Bernardo Serm. 17. in Psal. 90. Manifeste advertere est in his verbis cum premissemus apostolus gloriari in spe, non aliud aliquid, sed amplius illum addidicere dicendo, non solum autem, sed & gloriari in tribulationibus. Non enim altera gloriatio commendatur, sed additur ubi spes gloriae, ubi ipsa spes gloriatio requiratur. Siquidem in tribulatione spes gloriae, imo, & ipsa in tribulatione gloria continetur, sicut spes fructus in semine, sic & ipse fructus in semine est. Nihil dici potuit luculentius pro Martyrum spe; qua quis perpessioribus afficiatur, firmior & robustior est; ac proinde continens in se latentes futuræ gloriae delicias, quas suis exhibet possessoribus delibandas abunde, uti fructus in semine. Attempo hic pulchra S. Laurent. Justin. verba in ligno vitæ cap. 2. ubi de Martyrum spe. Numquam hanc vitam sic constanter experderent, nisi esse alteram incomparabiliter beatiorem perfecta definitione sentirent; è vestigio rei hujus cauam ita reddit: In prefenti enim spes est quædam vigilia solemnitas æterna. Non jejunari, sed quasi iuge convivium celebrat, cum mentem, quam replet cælestibus dapibus, uterumque impinguat. Etenim cum cælestis patriæ Beatiudo sit festus æterni gaudii dies perpetuo ac continentis tractu celebrandus,

uti Isaías prædictus cap. 66. 23. Erit mensa Isai. 66. ex mente, & sabbatum ex sabbato. Cumque æternæ illæ deliciae adumbrari soleant in facies litteris solemni, & interminabili convivio (Lucæ 22. 29. Isaiae 65. 13. oportebat istiusmodi solemnitatem præhonorari consimili vigilia, antefesto, & convivio; in quo subministrarentur illæ eadem dapes, quibus in cælis reficiuntur Beati; illa eadem gaudia, quibus perfunduntur. Et licet Martyres, dum superstites sunt, quamdam solemnitatis æternae vigiliam celebrant afflicti, diversati, ex carnificati, ab omniq[ue] rerum humarum pompa, & jucunditate jejuni, & abstinentes; nihilominus tamen, sequentis diei, id est, æternæ felicitatis concelebrant solemnitatem non jejuni, sed cælestibus dapibus repleti, & impinguati: no es festa con vigilia de ayuno. Id quod spes una in Deo fixa, & martyriæ æruminis comitata abh[en]de præstat. Ipsa quippe est, quæ iuge convivium celebrat, illud idem (sed alia atque alia ratione) quod in cælesti curia celebriabit vel ab ipsa desiderante visionis speculi, æterna illa bona, & beatissima gaudia, Martyrum oculis exhibet præsentissima, ut illis fruatur, & fortunatissime, quo fieri in via potest, gloriose reddantur. Sic argutè cogitabat Sanct. Laurent. Justin. in ligno vitæ cap. 2. de Spe: Gemma pretiosissima, & gratissima spes est, que ad in modum gemme pellucida est, & pervia in suo interiori: ita ut per eam videantur bona æterna. Hoc illud esse putaveris, quod Rex pacificus dixit Proverb. 17. 8. Gemma Pro. 17. gratissima expectatio præstolantis: quocumque se verit, prudenter intelligit. Pro gemma gratissima, verit ex Hebreo Theodotion, lapis gratiae. Videtur esse sermo de gemma gratia conciliante, & visu jucunda, imo pellucida (ut recte observat noster Salazarius) per quam, tanquam per speculum, alia spectentur. Sed cur, quæso, spes cum hac speculari gemma componitur? Opportuna est Sanct. Bonaventurae responsio in Dieta salutis, titulo 5. cap. 4. de spe: Spes est sicut gemma: quia sicut gemma est pellucida, sic spes est quodammodo diaphana, quia per eam videntur loca cælestia. De ipsa dicitur, gemma gratissima expectatio præstolantis. Rectissime: verum disquiru adhuc; quorum oculis haec spes gemma, lapis gratiae est, atque ad instar speculi jucundum locorum cælestium, & æternorum bonorum spectaculum reddit? Opinor sanè, sermonem hic esse potissimum de Martyribus, & ducor propria illorum verborum significatione: Quocumque se verit, prudenter intelligit. Nam pro intelligit, est Hebraicæ sachal, quod significat non solum prudenter intelligere, sed etiam strenuè, & prosperè agere, prosperari, aspicere, propicere, considerare; & quod plus est, juxta Auctorem Lexici Complutensis, supponere in modum Crucis, ut patet ex Genes. 48. 14. ubi Jacob dicitur, commutans manus, id est, unum brachium supra aliud ponens

A martyris bus præseri.

Spes instar smaragdi pellucidi.

Plini.

Spe. Cap. X IV.

221

in Crucis speciem: unde apud Chaldæos, & Indos Crux appellatur maschal. Sensus ergo Salomonici pronunciati erit: Martyrum spes est illis instar gemmæ gratissimæ, seu lapidis gratiae, visu jucunda, quia uti speculum pellucidum spectanda proponit, per fidei & prudentis intelligentia obtutum, loca cælestia, cælestis paradisi delicias, æterna illa bona. Tanta certè jucunditate, & pulchritudine Martyres allechi, ac recreati quocumque se vertunt prudenter agunt, intelligunt, strenuè agunt, prosperantur, aspiciunt, prospicunt futuram in cælis felicitatem; & quod majus est, commutant manus in modum Crucis, decussant brachia, cruzan los brazos; non solum quia illis præsertim Crux Christi extat Dei Virtus, & sapientia, quæ Judæis scandalum est, & Gentibus scutitia (ut ait Paulus 1. Corinth. 1.) sed quia tam jucundo spei conceptæ spectaculo affecti vehementer Crucem subiecte generosè, id est, cruciamenta omnia, & necem pro Crucifixo Jesu, cui configurantur per societatem passionum illius.

798 Consonat Salomonis Paulus luculentio illo testimonio in Epist. 1. ad Corinth. cap. 13. 12. Videamus nunc per speculum in angustiis, tunc autem facie ad faciem. Videamus planè nunc imagines per fidem, ut interpretatur Ambrosius ibi; ad eam quandoquidem spectare spectare, seu videre, ideo oculata sollet appellari. Cæterum speculum, seu chrystillina gemma, per quod æterna bona, & amænissimi cælestis patriæ horti videntur, quasi oculis proximè objecta, spes est certa, & indubitate. Sic Apostoli verba capi Sanct. Chrysostom. Serm. de Fide, Spe, & Charitate, qui ad calcem ponitur novæ editionis in Epistol. 1. ad Corinth. ubi ita: Fide gloriam inchoat, spe sustinendo consummat: illa quod promittitur credit, bæc quod sperat jam cernit: videamus nunc (inquit Apostolus) per speculum, &c. Ubi observari potest; inter fortunatas illius paradisi delicias, quas veræ Historia lib. 1. pluribus persequitur Lucianus, speculum ferri maximum supra puteum positum: in puteum siquis descendit, omnia audiet, quæ apud nos in terra dicuntur: si in speculum aciem oculorum defixerit, omnes urbes, provincias, gentes, & amæna quæque videbit, ac si ipfis interestet. Apage ita; illud certum, à Martyribus nostris in tribulationis puteo collocatis arcana verba audiri, & cerni pulcherrima æternae gloriae bona interposito tam pellucido spes certæ & constantis speculo.

799 Sed est adhuc quod proponamus ex pendentes illa Salomonis verba, imo Pauli affatsum. Existimo enim loquitos de gemma, quæ smaragdus vocatur; pretiosissimus quidem, omnium rerum viridissimus, atque adeo visu gratissimus, lapis gratiae, pellucidus, ex quo mira fabricabantur olim specula. Athenæus, & alii huic gemmæ splendores, & fulgores concedunt. Plinius ele ganter ponderat lib. 37. capit. 5. ingentem voluptatem atque solitum, quod humanus visus ex smaragdi conspectu percipit: Nullius coloris aspectus jucundior est. Soli gemmarum contutus oculos implent, nec satiant: quin & ab intentione alia obscurata aspectu smaragdi recreatur acies; scalpentibusque gemmæ.

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

mas nulla alia gravior oculorum refectio est. Ita viridi lenitate laetitudinem mulcit. Trudit etiam ibidem, jucunda ex hac gemma fieri specula: Quorum corpus extensem est, edem, quæ specula, ratione supini imagines reddunt. Atque hujusmodi officium smaragdus tanto cum oculorum solatio præstat, ut Nero Princeps gladiatorum pugnas in smaragdino speculo spectasse dicatur. Lege S. Iññor. lib. 16. Etymolog. cap. 7. Quæ omnia in Martyrum spem cadunt bellissimè. Hæc enim procul dubio pretiosissima gemma est, oculis gratissima ob viridem colorem, quo spes lolet adumbrari (el verde de la esperanza) & quo oculi implentur, acies recreatur, nec satiatur. Viridissimæ hac Virtute nulla alia oculorum refectio est; siquidem pellucidum, respandens, & fulgorans speculum ex illa fabricatum; quo & aliorum Martyrum, Christi præsertim, pugnæ repræsententur, & inter martyrii cruciatus, jucundissimum futuræ gloriae spectaculum, quod illorum animos vehementer recreat, exhilarat, atque relaxat.

800 Observo etiam in verbis Pauli substitui in Graeco textu pro speculum vocem esoptrū, id est, inspettorium, speculum oculare, five virtutum viride, ut observat ibi noster Corne lius. Diximus posse componi Martyrum spem primò cum fistula dioptrica, instrumento visorio (quod dicunt) hisce nostris temporibus in lucem edito, & taliter conflato, ut congruenti diffantia, ac proportione duo opponantur perspicilla concavum alterum oculis proximum, alterum convexum aliquanto remotius, ita ut visus per utrumque directè transmissus intendatur. Hoc instrumento res oculis expositæ, grandi licet intervallo distat, visu proximè lubriciuntur, ita ut possit amicum uno millari remotum dignoscere, & turris longè disiunctæ characteres plane internoscere. Atqui, longè diffusa à Martyrum oculis videntur esse cælestis paradi deliciae, & Beatorum gaudia: ast ea est illorum fides & spes, ut ex utraque fistula quædam dioptrica confletur, veluti ex duplice chrystalli adminiculo, quæ dignoscunt æterna gloria bona, tanquam visu proxima. Secundò assimilarem Martyrum spem triangulo vitro aliquanto oblongo, quod appellamus Paradigm; propterea quod per illud luce irradiatum & oculis contiguum cernere putes paradisi hortos omni florum, & herbarum genere picturatos. Sic Martyres per spem certam, & constantem æternæ beatitudinis vernantem paradisum cernebant.

Rufus, nostrum urgeo institutum præclaro Pauli testimonio ad Heb. 6. 18. ubi Ad Heb. spem inter laborum discrimina, anchoram 6. 18. appellat defixam in æternae gloriae portu: Incedentem usque ad interiora velaminis. Spei anchora. Quasi dicat non subsistit aut natat in undis, sed in æterna Beatiudine firmiter est defixa, ubi Christus Martyrum dux, & spes nostra est ad dexteram Patris sedens. Sic illi æternam gloriam apprehendunt, & quodammodo in eam introducuntur, fructuri ejus deliciis, tunc vel maximè cum immuniter divariantur. Audi Augustinum in PL 64. Jam spem in illam terram, quasi anchoram præmisimus, ne in ipso mari turbati naufragem.

T. 3 fra: